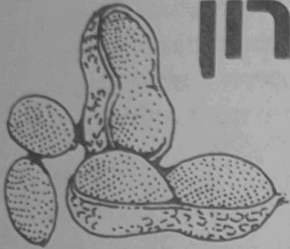

דישון חנקני

לאגוזי-אדמה מבוקטרים בשרון לא הוסיף על יבולם

מיום-העיון לזכר חנוך לינצ'בסקי ז"ל

מאת רינה לבל, דב קשינבסקי, זכריה בני-משה, אדלה בלן, גדעון מרומי, סמדר וינינגר, המחלקה לביקטור, מינהל המחקר החקלאי

פיקות עד 83 יום. דיאגרמה 2 מראה, שקיבוע החנקן האטמוספרי הגיע לשיאו בתקופת-יצירת התרמילים ומילויים. דישון חנקני ברמה גבוהה (10 יחידות חנקן ביסוד) צמצם את קיבוע החנקן האטמוספרי במידה מובהקת בתחילת הגידול. 10 או 20 יחידות חנקן בשתי מנות הפחיתו במידה מובהקת את קיבוע החנקן האטמוספרי עד 83 יום. תוספת של חנקן מינרלי לא הגדילה את תכולת החנקן (דיאגרמה 3), ולא השפיעה במידה מובהקת — (א) על הצטברות החומר היבש של עלווה, הנע בין 496 ל-524 ק"ג/ד', (ב) על הכמות הכללית של חנקן בעלוות הצמח, הנעה בין 7.47 ל-8.61 ק"ג/ד'. לטיפולים השונים לא היתה השפעה על יכולת התרמילים ועל רכיבו (טבלה 1).

טבלה 1. השפעת דישון חנקני על רכיבי יכולת התרמילים.

טיפול	יכולת תרמילים כללי, ק"ג/ד'	% לייצוא תרמילים, גרמים	משקל אלף תרמילים, גרמים	משקל אלף זרעים, גרמים	% חוזר בתרמיל
1	571.3	52.83	2870.8	1082.2	75.07
2	537.2	49.50	2875.3	1078.8	74.65
3	603.2	56.67	2896.8	1084.3	74.63
4	554.8	52.15	2918.0	1097.5	74.90
5	588.3	48.68	2909.3	1091.5	74.78
6	594.8	48.87	2950.7	1077.0	72.55
7	559.7	43.77	2906.2	1074.5	73.80
הפרש מובהק	89.6	11.02	118.1	59.59	2.56
סטיית תקן	31.04	3.8151	40.9023	20.6357	0.8862

בניסוי שנערך בגליליים נמצא, שלדישון חנקני לאגוזי-אדמה מבוקטרים, בין שניתן לפני הזריעה ובין שניתן בעת הגידול, לא היתה השפעה חיובית על יכולת התרמילים ועל איכותו. העובדה שהדישון לא תרם להתפתחות נוף הצמחים מאשרת את הפוטנציאל הרב שבביקטור, ללא תוספת חנקן מינרלי.

שיטות

בקיבוץ גליליים שבשרון נערך ניסוי, במטרה לבחון אם תוספת חנקן מינרלי לביקטור, בכמויות שונות ובמועדים שונים במהלך הגידול, עשויה לתרום לשיפור יכולת אגוזי-האדמה ואיכותם בגידול באיזור זה.

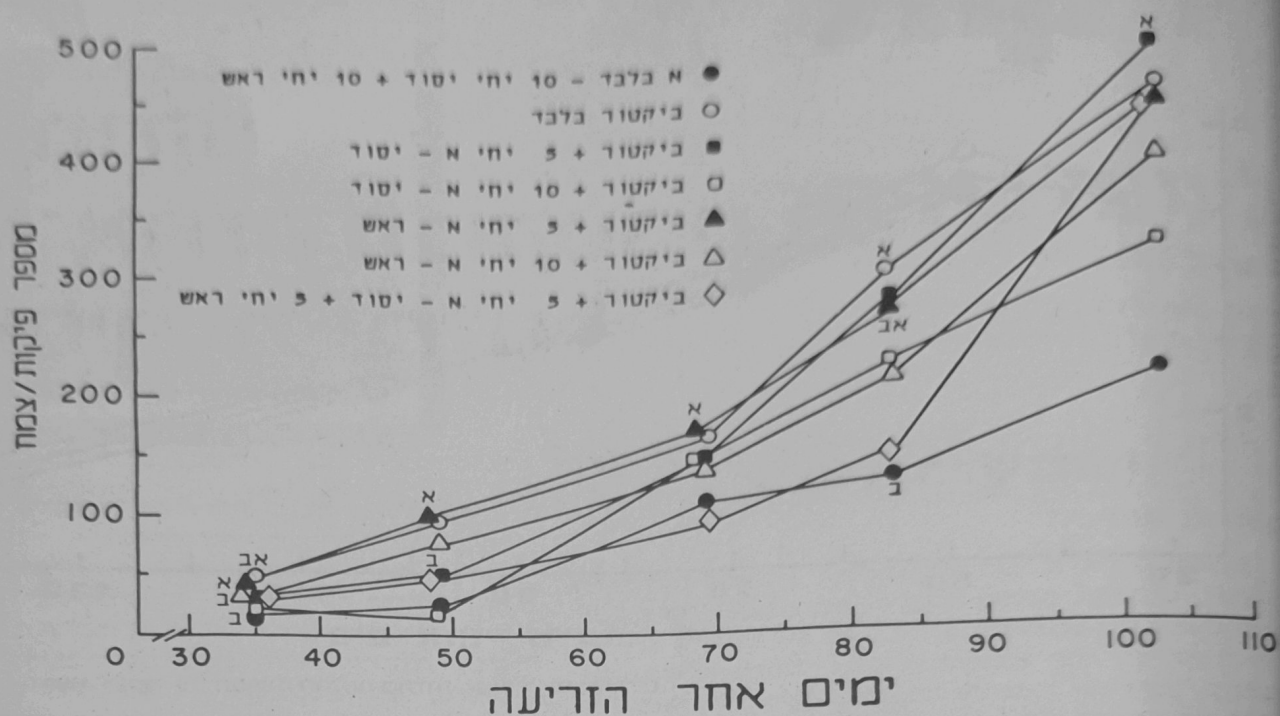
הטיפולים היו:

- 1 — ביקטור בלבד;
- 2 — ביקטור + 5 יחידות חנקן ביסוד;
- 3 — ביקטור + 10 יחידות חנקן ביסוד;
- 4 — ביקטור + 5 יחידות חנקן 40 יום אחר זריעה;
- 5 — ביקטור + 10 יחידות חנקן 40 יום אחר זריעה;
- 6 — ביקטור + 5 יחידות חנקן ביסוד + 5 יחידות חנקן 40 יום אחר זריעה;

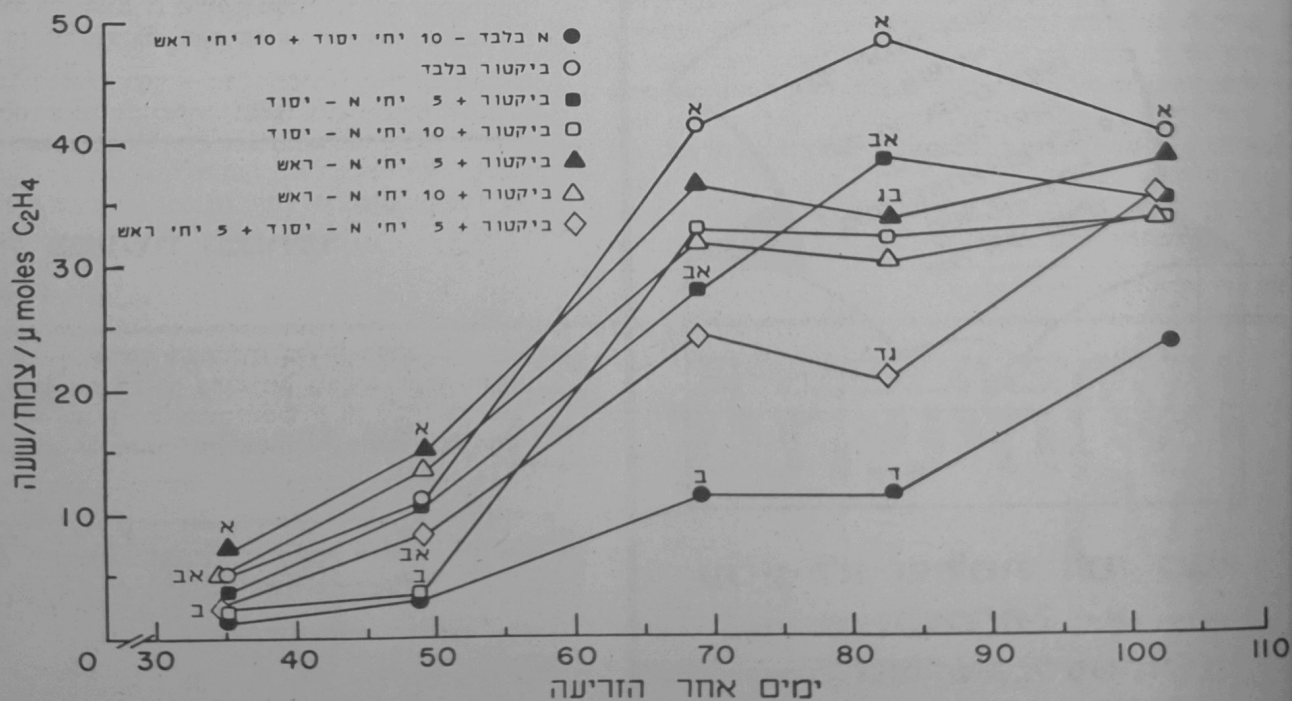
7 — חנקן בלבד, 10 יחידות ביסוד + 10 יחידות 40 יום אחר זריעה. הטיפולים האגרוטכניים, השקיות וטיפולים בחמרי הדברה — נעשו כמקובל בשטח המשקי. הזריעה ב-8.5.84, כל טיפול ב-6 חזרות, גודל כל חלקה 20 מ"ר. הצמחים נדגמו חמש פעמים במהלך הגידול, לבדיקת הפרמטרים המקובלים במדידת קיבוע החנקן האטמוספרי. האיסוף היה ב-1.10.84.

תוצאות

בדיאגרמה 1 אפשר לראות, שתוספת של 5 או 10 יחידות חנקן ביסוד הפחיתה במידה מובהקת את הווצרות הפיקות ואת התפתחותן בתחילת הגידול. 20 יחידות חנקן בשתי מנות גרמו מספר פחות של

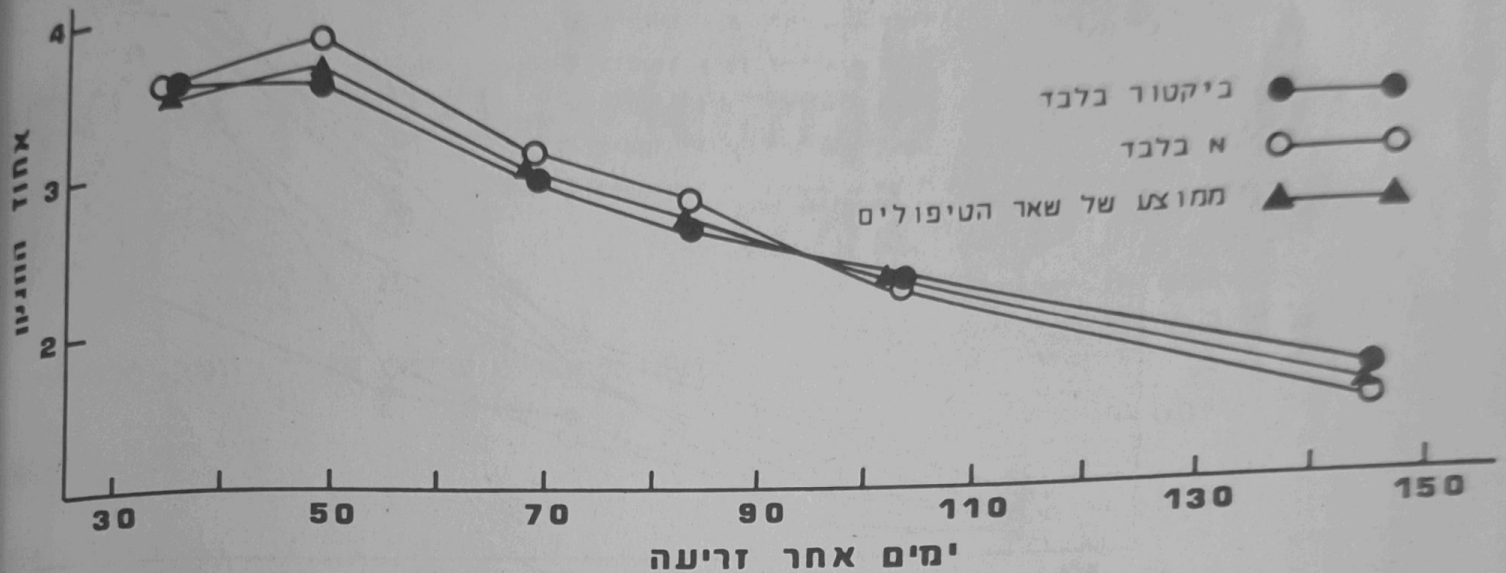
דיאגרמה 1. השפעת דישון חנקני על מספר הפיקות בשרשי אגאי"ד מבוקטרים.

דיאגרמה 2. השפעת דישון חנקני על קיבוע החנקן האטמוספרי באגאי"ד מבוקטרים.

(המשך בעמוד הבא)

דישון חנקני לאגוזי-אדמה מבוקטרים בשרון לא הוסיף על יבולם (המשך מעמוד קודם)

דיאגרמה 3. השפעת דישון חנקני על תכולת החנקן בעלוות אגוזי-אדמה מבוקטרים.

סיכום

לדישון חנקני, הן לפני הזריעה והן בשלב יותר מאוחר של גידול אגוזי-אדמה מבוקטרים, לא היתה בתנאים הנתונים השפעה חיובית על יבול התרמילים ועל איכותו, משום שהחנקן הסימביוטי סיפק את תצרוכת הצמח ביסוד זה. העובדה, שדישון חנקני לא תרם להתפתחות הנוף — מאשרת את הפוטנציאל הרב של אגוזי-אדמה מבוקטרים, ללא תוספת חנקן מינרלי.

אגוזי-אדמה במעשה ובמחקר

(המשך מעמוד 1121)

שיעור החיזור — עדיפה הסתכלות כללית בקמה. יש לשקול מחדש את הצורך בדישונים נוספים, ואלה יינתנו במנות של 200 — 300 ג'ג'ד, ברוב המקרים די במנה של 250 ג'ג'ד. בחיזור רב או בחתך חול שטחי — דרוש הרבה יותר מכך.

דמי המנוי תשמ"ה
באשראי
עד 30 במרס 1985
24,980. שקל
במשך חודש אפריל 1985
28,350. שקל
כולל 15% מע"מ

עדיין לא שילמת דמי מנוי
תשמ"ה?

שלח היום שיק ל"השדה"
ת"ד 40044, תל-אביב 61400